

- ג. לת"ק חייב ולר' יהודה פטור (רש"י ותוס'), דיליף מ'גזרה שוה'.
 ד. נסתפק בגמרא. (ומשמע שהמסקנא לפטור (וכ"כ הרא"ש). ואולם בסנהדרין מבואר (לפי הגרסא שלפנינו) שלרב ששת חייב. תוס').
 ה. אם הגיע לגיל שכשמוכרין לו את בושתו ומכלימים אותו בה – הוא מצטער מכך – חייבים לשלם לו דמי בושתו. ואם לאו – משמע בגמרא שנוקטים לפטור. ע' רא"ש.

קלד. למי מגיעים תשלומי הנזק והשבת במקרים דלהלן:

- א. החובל בבת קטנה של אחרים.
 ב. החובל בבן קטן של אחרים.
 ג. החובל בבנים או בנות גדולים של אחרים.
 ד. כשלת השאלות הנ"ל, כשהאב עצמו הוא החובל. (פז-פח.)
- א. דמי חבלה – לרב ולריש לקיש: לבת. לר' יוחנן: לאב. ודמי שבת – אם אינה ניוזנית משל אביה – נותן לה עצמה עד כדי דמי מזונותיה, ואם נשארה העדפה – לאביה. ואם סמוכה על שלחנו – נותן לה, שהרי רואים שאותו אדם אינו מקפיד. (ולא מבואר להדיא לגבי דמי חבלה בסמוכה על שלחנו).
 ב-ג. הכל לבן, אלא שבגדולים יתן להם מיד, ובקטנים – יעשה סגולה.
 ד. בבנים, בין גדולים ובין קטנים, וכן בבנות גדולות – דמי חבלה חייב (ולקטנים – עושה סגולה), ודמי שבת – כשאינם סמוכים על שלחנו – חייב, ובסמוכים פטור. (וכמה ראשונים סוברים שגם בדמי חבלה יש חילוק בין סמוכים לשאינם סמוכים – ע' רמב"ם, רמב"ן, ריא"ז. אך התוס', הרא"ש, ר"פ כתבו לחלק בין חבלה לשבת).
 בבת קטנה – דמי חבלה – מח' אמוראים (כנ"ל סעיף א) אם חייב או פטור. דמי שבת – פטור. ואם אינה סמוכה על שלחנו – משלם לה עד כדי מזונותיה.
 כל האמור בבת קטנה לענין חבלות – דוקא באופן שנפחת מכספה, אך לא בשאר פצעים (וכן צער בושת וריפוי – לא נחלק בהם ר' יוחנן).

קלה. מהם המקורות שהאישים המנויים להלן, פסולין לעדות:

- א. אשה. ב. עבד. ג. קטן. ד. גזלן. (פח.)
 א. 'ועמדו שני האנשים'.
 ב. מצד השוה מגזלן ואשה או קטן (עולא). או מ'לא יומתו אבות על בנים' – עפ"י אבות שין להם יחס בנים (מר ברי' דרבינא).
 ולר' יהודה יש ללמוד מ'שקר ענה בא ח'ו'.
 ג. 'ועמדו שני האנשים'. ועוד, הרי זו עדות שאי אתה יכול להזימה (רש"י).
 ד. 'אל תשת ירך'... – אל תשת רשע דחמס, עד.

קלו. הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו, ומכרן הבן ואח"כ מת הבן בחיי האב – האם קנאם הלוקח? נמק. (פח:)

- לר' יוחנן – לא קנה, לפי שקנין-פירות כקנין-הגוף הוא, ואין הנכסים ברשות הבן למכרם (עכ"פ כשלא הגיעו לידו לעולם).
 לריש לקיש – קנה, שק"פ לאו כקה"ג, או אפשר (כך הסביר רב יוסף אליבא דרב יהודה) שאפילו שק"פ כקה"ג, כיון דראוי ליורשו – יכול למכרו.

קלו. א. אשה שהזיקה לאחרים ויש לה נכסי מלוג – האם היא משלמת מהם?

ב. אשה שהזיקה לבעלה – מה דינה? (פט)

א. תמכרם בטובת הנאה ותתן לו (וקודם תקנת אושא, היתה יכולה למכרם בדמים מלאים ולשלם לו).

ב. אם יש לה נכסי מלוג – תתנם לו בחובה, וכן אם יש לה יותר משיעור כתובה דאורייתא, תתן לו התוספת, ואם לאו – פטורה עד שתתאלמן או תתגרש.

קלח. כתוב ארבע נפקותות (אפשריות) המוזכרות בסוגיא, בשאלה אם קנין פירות קנין הגוף דמי או לא. (פח:–צ.).
א. הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו, ומכר הבן לאחר, ומת בחיי האב – האם מכירת הבן מכירה. (ולדברי רב יוסף, אפי' אם ק"פ כקה"ג, אפשר שמכירתו מכירה, משום שראוי ליורשו).
ב. האשה שמכרה נכסי מלוג בחיי בעלה (קודם תקנת אושא).
ג. המוכר עבדו לאחר ופסק עמו שישמשנו שלשים יום – האם הוא נידון בדין 'יום או יומים' לראשון או לשני.
ד. עבד מלוג – האם יוצא בשן ועין לאשה. (אך יש לפרש בכמה אופנים אחרים: שתלוי בתקנת אושא, ובדינא דרבא דשחרור מפיקע מידי שעבוד, או שמא אלמוה לשעבודיה דבעל).

קלט. האם עד נעשה דיין? פרט. (ז:).

אם ראה ביום, יכול לדון על סמך ראייתו – לר' טרפון, וכן הורה רבי יהודה נשיאה. אולם לדעת ר' עקיבא לעולם מי שראה לא יכול לדון (בדיני נפשות. – תוס'). ראה בלילה – אינו נעשה דיין (בדינים דאורייתא – ע' גטין ה: וכתובות כא:).

קמ. א. המסיר טליתו של חברו מעליו – האם משלם דמי בושת?
ב. הרק על בגד חברו – האם משלם בושת?
ג. המבייש בדברים – האם משלם בושת?
ד. האם רשאי אדם לבייש את עצמו?
ה. האם נותנים זמן לתשלומי בושת? (צא)

א. חייב.

ב–ג. פטור.

ד. מותר (ולמש"כ התוס' דהרינן משינויי דלעיל, אין הוכחה דשרי).

ה. כן. (ויש מחלקים, דוקא בשבייש ללא נזק – ע' 'אמת ליעקב').

קמא. באלו אופנים מותר לגדוע אילנות מאכל? (צא:–צב.).

כשעציו שוים לשימוש יותר משבב פירותיו. וכן כשמכחיש אילנות יקרים. וכן לצורך מצור, כאשר אין אילנות סרק מצויים. (וכן כשצריך למקומו – רא"ש).

קמב. האומר לחברו: הכני, פצעני – על מנת לפטור, והכחו ופצעו, מה דינו? (צג.).

במשנה איתא שחייב (או משום שאין אדם מוחל באמת, או משום פגם משפחה). ואולם, רבי יוחנן העמיד (לפירש"י ועוד) את משנתנו באמירת 'הן', אך אם יאמר בפירוש 'על מנת לפטור' – פטור. (וכ"פ הרא"ש, דלא כהרמב"ם).

קמג. א. האומר לחברו: קרע כסותי / שבר את כדי, וקרע ושבר – האם חייב לשלם?

ב. האם יש חיובי 'שומר' במעות צדקה ששומרן עבור עניים? (צג.).

א. שנינו במשנה שחייב אם לא אמר לו בפירוש 'על מנת לפטור'. ואולם למסקנא העמידה דוקא כשבא לידו מלכתחילה בתורת שמירה, אבל אם בא לידו בתורת קריעה – פטור.

ב. מיעטו מ'לשומר' – ולא לחלקן לעניים. (משום 'ממון שאין לו תובעין' – רש"י). ואולם מעות הקצובים לעניים מסוימים – דינו ככל שומרין.